

Virtuální herní světy

Modality

Radek Richtr

January 29, 2021

*...chceš hluchým vyprávět, co píseň znamená,
a slepým, co jsou křídla labutí?*

Outline I

① Zvuk

Hudba

Mapování zvuku

② Obraz

③ Vůně a zápach

④ Hmat

⑤ Shrnutí

⑥ Ukázky

⑦ Bibliography

Modalita

Mapování modalit (modalit) - v češtině dva základní významy

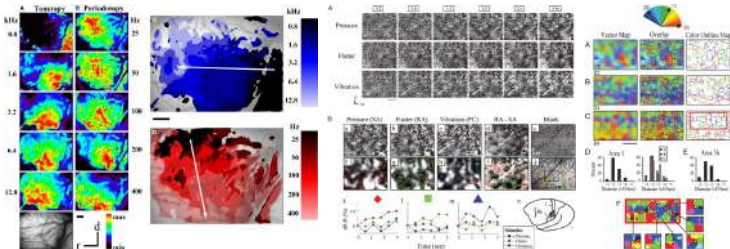
- mapování jako *mapování chování* - zjišťování toho, jak probíhá vnímání (neurologie, neuropsychologie)
- mapování jako *vzájemné mapování* informací (mapovací funkce)

Modalita

Mapování chování [LDG09, FCW04]

- zjišťování procesu rozpoznávání a zpracování konkrétních vjemů v mozku
- měření (a vizualizace) reakcí v příslušných mozkových centrech

Modalita

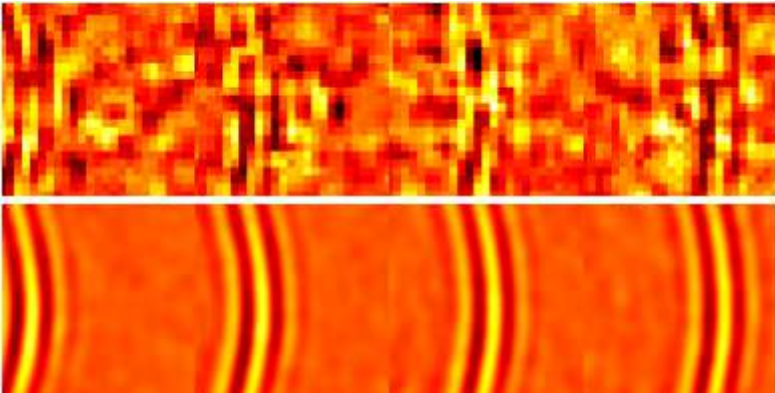
Mapování modalit

- vzájemný převod (z důvodu nemožnosti předání vjemu)
- zesílení způsobu vnímání některé modality

Mapování modalit

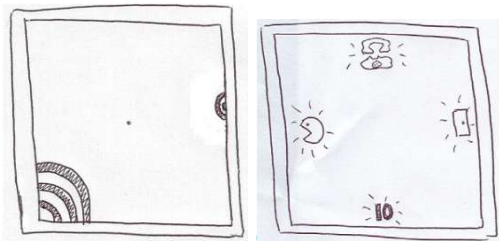
Matematicky korektní vizualizace zvukového pole je **matematicky náročné**. Sestává se s řešení parciálních diferenciálních rovnic, Fourierovy transformace, výpočtu netriviálních integrálů a sum vyžadujících numerické simulace (např. [YO15]).

Mapování modalit

My si vystačíme se značným zjednodušením:

Zvuk

Zvuk je sekundárním médiem pro předávání informace.

Ve většině her se setkáme s podkresem (hudební téma), jednotlivými zvuky (tasení zbraně, zvuky motoru, skřeky, ...)

Zvuk

Účelem zvuku není jen předat nějakou jasnou informaci (např. zvuky definující prostředí, druh jazyka protějšku, vzdálenost nějaké NPC, atd.), ale i evokovat určitou náladu, zvýraznit zvolené téma, zdůraznit klíčové činnosti

Zvuk

V případě her můžeme zvuk dělit (nejde o disjunktí množiny) poněkud přesněji:

- DX - Dialogy postav
- MX - Hudba (podkres) - jakákoli *nediegetické* zvuky.
- SFX - Zvukové efekty - zvuky reálných objektů
- FOL - zvyky vydávané samotným avatarem
- BG - zvuky (šumy) scény, pozadí

diegetické - vycházejí z objektů ve scéně, reálně v ní existují

nediegetické - nevycházejí ze scény (slyšíme je my, ne postavy)

ukázka I.

ukázka II.

Zvuk

Zvuk předává (může předávat) velké množství informace:

- Informace o stavu postavy (životy, vyčerpání, běh, zranění, level up, ...)
- Informace o prostředí (vítr, křupání sněhu, zvuky kroků - tráva x kámen, orientace ve scéně, ...)
- Meta informace o hře (bojová scéna, boss fight, ráno x noc, atd.)
- Téma hry (epická hra, mystická, ...)

Zvuk

Co všechno (ve scéně) by mělo vydávat zvuky?

Zvuk

Co všechno (ve scéně) by mělo vydávat zvuky?

- To, co se hýbe.

Zvuk

Co všechno (ve scéně) by mělo vydávat zvuky?

- To, co se hýbe.
- To, co přitahuje pozornost, co je ve scéně důležité.

Zvuk

Co všechno (ve scéně) by mělo vydávat zvuky?

- To, co se hýbe.
- To, co přitahuje pozornost, co je ve scéně důležité.
- To, co nemůže (ale mělo by) předat informace jinou modalitou.

Zvuk

Co všechno (ve scéně) by mělo vydávat zvuky?

- To, co se hýbe.
- To, co přitahuje pozornost, co je ve scéně důležité.
- To, co nemůže (ale mělo by) předat informace jinou modalitou.
- Cokoli, co může podpořit dojem ze hry.

Zvuk

Co všechno (ve scéně) by mělo vydávat zvuky?

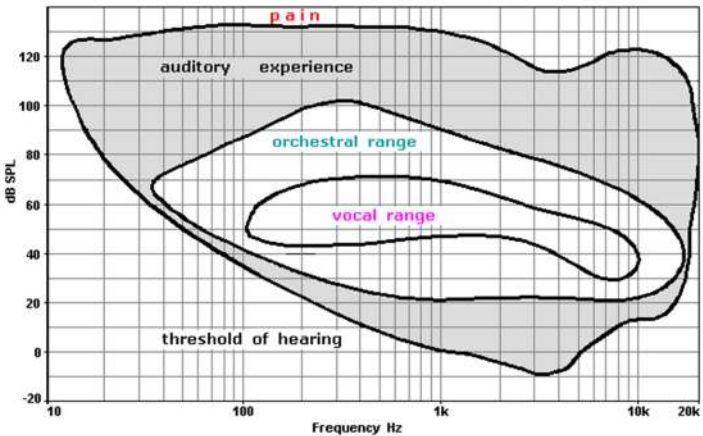
Zvuk

Co všechno (ve scéně) by mělo vydávat zvuky?

Wall of noise - nárazové spuštění množství zvuků při přiblížení, vstupu do oblasti.

I při skokové změně pozice spouštět zvuky postupně, spouštět jen validní zvuky (vzdálenost). Při množství stejných zdrojů zvuku zvážit změnu zvuku jednotlivců na zvuk prostředí (kvokání slepic, křik vojáků, atp.).

Zvuk

Zvuk - Mixování zvuku

Ve scéně se nachází mnoho zdrojů zvuku, jejich síla by měla být různá podle jejich druhu a vzdálenosti k avatarovi.

Krom hlasitosti se uvádí i prioritita zvuku.

- DX - 255
- MX - 200
- SFX - 128
- BG - 128

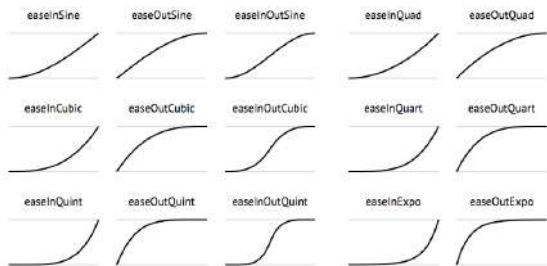
na škále 0-255

Zvuk - Mixování zvuku

Ve scéně se nachází mnoho zdrojů zvuku, jejich síla by měla být různá podle jejich druhu a vzdálenosti k avatarovi.

Vliv změny hlasitosti by neměl být lineární.

Obdobně (zjednodušeně!) to lze uplatnit i na prolínání hudebních podkresů.

Mapování modality zvuky

Mapování modality zvuky

Některé zvuky je triviální namapovat na vizuální zobrazení.
Typicky je to řeč (DX).

Některé je namapovat naopak extrémně obtížné - hudba (MX).

O které zvuky stojíme pro jejich mapování nejvíce?

Mapování modality zvuky

Některé zvuky je triviální namapovat na vizuální zobrazení.
Typicky je to řeč (DX).

Některé je namapovat naopak extrémně obtížné - hudba (MX).

O které zvuky stojíme pro jejich mapování nejvíce?

- DX?

Mapování modality zvuky

Některé zvuky je triviální namapovat na vizuální zobrazení.
Typicky je to řeč (DX).

Některé je namapovat naopak extrémně obtížné - hudba (MX).

O které zvuky stojíme pro jejich mapování nejvíce?

- DX? - jasně klíčový prvek

Mapování modality zvuky

Některé zvuky je triviální namapovat na vizuální zobrazení.
Typicky je to řeč (DX).

Některé je namapovat naopak extrémně obtížné - hudba (MX).

O které zvuky stojíme pro jejich mapování nejvíce?

- DX? - jasně klíčový prvek
- SFX ?

Mapování modality zvuky

Některé zvuky je triviální namapovat na vizuální zobrazení.
Typicky je to řeč (DX).

Některé je namapovat naopak extrémně obtížné - hudba (MX).

O které zvuky stojíme pro jejich mapování nejvíce?

- DX? - jasně klíčový prvek
- SFX ?
- BG ?

Mapování modality zvuky

Některé zvuky je triviální namapovat na vizuální zobrazení.
Typicky je to řeč (DX).

Některé je namapovat naopak extrémně obtížné - hudba (MX).

O které zvuky stojíme pro jejich mapování nejvíce?

- DX? - jasně klíčový prvek
- SFX ?
- BG ?
- FOL ?

Mapování modality zvuky

Základní charakteristikou zvuku je frekvence a jeho hlasitost. Je to vše?

Mapování modality zvuky

Základní charakteristikou zvuku je frekvence a jeho hlasitost. Je to vše?

Ani zdaleka!

Mapování modality zvuky

Základní charakteristikou zvuku je frekvence a jeho hlasitost. Je to vše?

Ani zdaleka!

Barva zvuku.

Mapování modality zvuky

Základní charakteristikou zvuku je frekvence a jeho hlasitost. Je to vše?

Ani zdaleka!

Barva zvuku.

Lze najít i (zastaralé) rozlišení na zvuky libé a nelibé.

Mapování modality zvuky

Zvuk, potažmo hudbu, lze vizualizovat nespočtem různých způsobů. Od jednoduché vizualizace okamžité hodnoty zvukového signálu v čase, přes spektrogramy, až to umělecké vizualizace.

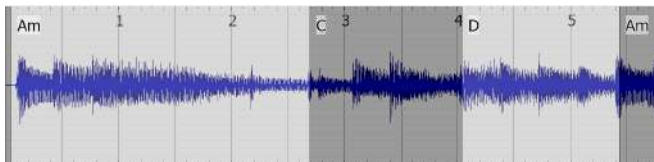

Figure: Program *Sonic Visualiser* a plugin *Chordino* pro odhad akordů

Mapování modality zvuky

Zvuk, potažmo hudbu, lze vizualizovat nespočtem různých způsobů. Od jednoduché vizualizace okamžité hodnoty zvukového signálu v čase, přes spektrogramy, až po umělecké vizualizace.

Figure: Ukázka spektrogramu, sw oceanaudio

Mapování modality zvuky

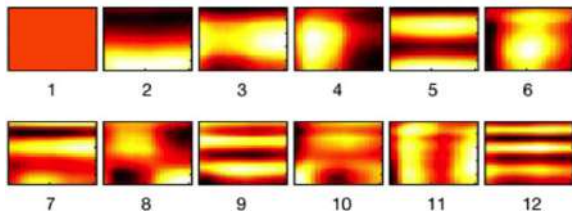

Figure: Dvanáct bazických funkcí vektoru reprezentující barvu segmentu.

Barva (témbr) segmentu je určena ze spektrogramů a má tedy vysokou úroveň abstrakce. Je získána jako 12-dimenzionální vektor a pro správnou interpretaci je vyžadována znalost či intuice ve čtení spektrogramů. Dokumentace popisuje první dimenzi jako reprezentující průměrnou hlasitost segmentu, druhá dimenze vyjadřuje "jas", třetí nejvíce koreluje s "plochostí" zvuku, čtvrtá zvuky se silnějším "attackem". Na obrázku je vektor a jeho dimenze. Vodorovná osa udává čas, svislá osa frekvenci a vynesena je pak amplituda v daném čase a frekvenci. [Hos20]

Mapování modality zvuky

Při vizualizace zvuku jde podstatný i jeho zdroj (jaký zvuk je a jaký zvuk není prostorový?).

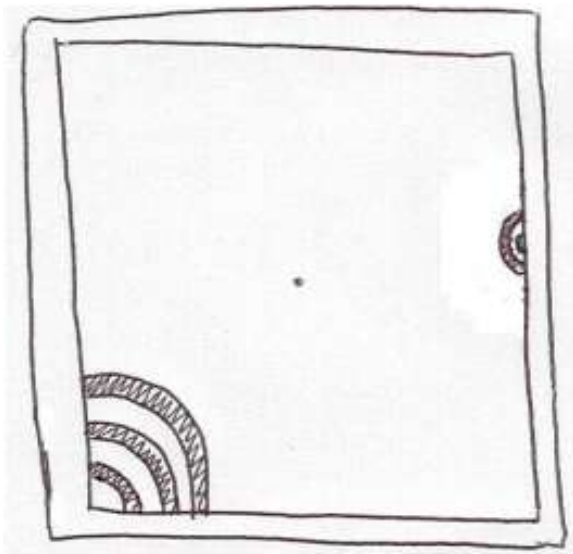
- mono
- stereo
- 5.1

Prostorový zvuk lze simulovat - např pomocí psychoakustiky[Ber17], HRTF, ...

Které zvuky jsou prostorové a které ne? Existuje vztah ke zvukům diegetickým a nediegetickým?

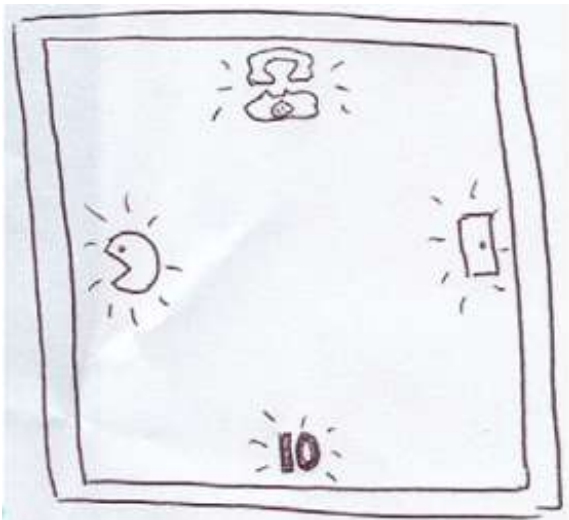
Mapování modality zvuky

Síla, výška, barva - jak namapovat?

Mapování modality zvuky

Síla, výška, barva - jak namapovat?

Mapování modality zvuky

Síla, výška, barva - jak namapovat?

Mapování modality zvuky

Síla, výška, barva - jak namapovat?

a co zvuk mimo pohled?

Mapování modality zvuky

Síla, výška, barva - jak namapovat?

ikonou ilustrovaný "zdroj" zvuku - jakou vlastnost zvuku to vizualizuje?

Mapování modality zvuky

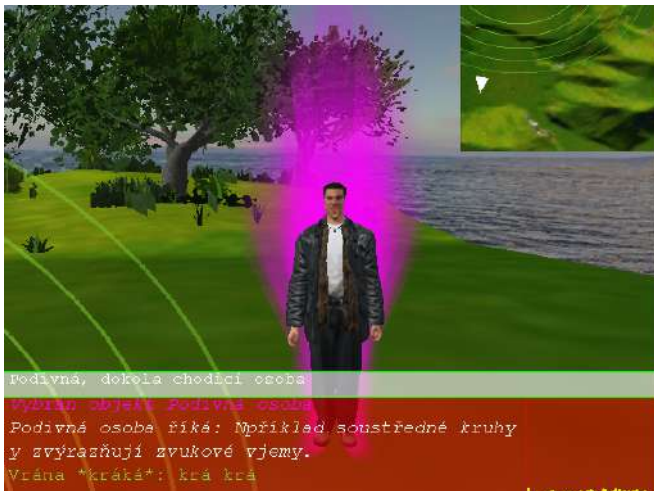
Síla, výška, barva - jak namapovat?

Jak dialog, tak zvuky lze "popsat" do logu - pes štěká, žába kváká, mutant sípá...

Mapování modality zvuky

Síla, výška, lokace - jak namapovat?

Obraz

Převod modality zraku se nemusí týkat jen plně slepých, ale i barvoslepých, zrakově postižených, ...

Zvýraznění zrakové modality je základní zpětnou vazbou tradičně i pro grafické programy (focus).

Obraz

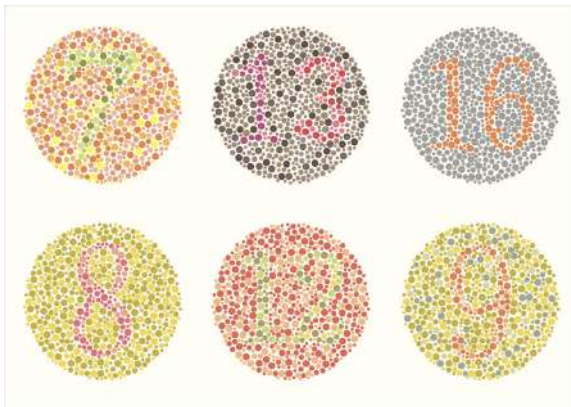
Převod modality zraku se nemusí tykat jen plně slepých, ale i barvoslepých, zrakově postižených, ...

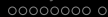

Obraz

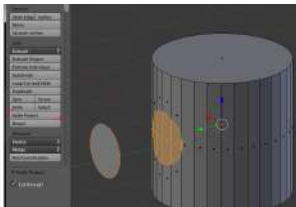
Převod modality zraku se nemusí tykat jen plně slepých, ale i barvoslepých, zrakově postižených, ...

- zhruba 8 % mužské a 0.4% ženské populace trpí nějakou z forem barvosleposti (evropa)

Obraz

Zdůraznění + potlačení

Obraz

Konsenzualním zvýrazněním nějakého objektu je render aury + obarvení.

- Co s objektem mimo zorné pole?
- Co s významem barvy?

Obraz

Konsensualním zvýrazněním nějakého objektu je render aury + obarvení.

- Co s objektem mimo zorné pole?
- Co s významem barvy?

Obraz

Konsenzualním zvýrazněním nějakého objektu je render aury + obarvení.

- Co s objektem mimo zorné pole?
- Co s významem barvy?

Obráz

Konsenzualním zvýrazněním nějakého objektu je render aury + obarvení.

- Co s objektem mimo zorné pole?
- Co s významem barvy?

Obraz

Konsensuálním zvýrazněním nějakého objektu je render aury + obarvení.

- Co s objektem mimo zorné pole?
- Co s významem barvy?

Další

Do škatulky vizuálních modalit (ale nejen sem) lze zařadit kvantum dalších efektů od jak klíčových, tak čistě kosmetických.

- Health (mana, stamina, ...) bary
- Vizulizace zdravotního stavu
- Vizualizace nediegetických informací (např. propojení jednotek v oddílu, směr k cíli, atp.)
- Zvýraznění zrychlení
- Třes objektivu / jiskry při nárazu
- atd.

Čich

Vnímání chemických látek rozptýlených ve vzduchu.

Na vnímanou vůni má vliv i vibrace vnímaných molekul [HJ16].

Uvádí se existence 128 různých molekul a na 30-80 různých výsledných vůní [VCSP14]. Klasičtější / starší zdroje uvádí desítky tisíc rozlišitelných vůní.

Čich

Krátkodobě jsou pachy rozptýlené ve vzduchu, dlouhodobě ulpívají na objektech a jejich koncentrace ve vzduchu klesá.

Jen nejlepší psi (plus pravděpodobně motýli) jsou schopni vnímat pach ve vzduchu i po více než týdnu.

Čich

Unifikovaná barva, absence animace (+ulpění ve vzduchu): video

Čich

Pokusy o synteticky tvoření zápachů se traduje až do padesátých let.

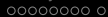
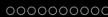

Klasickým problémem je nutnost doplňování náplně, pomalou zpětnou vazbu, ergonomie, zdravotní rizika a samozřejmě cena (v poměru k přínosnosti).

Hmat

Mapování hmatu je extrémně atypické, nicméně možné.

Triviální využití vizualizace povrchu je třeba vizualizace displace mapy.

Hmat

Mapování hmatu je extrémně atypické, nicméně možné.

Triviální využití vizualizace povrchu je třeba vizualizace displace mapy.

Má taková vizualizace smysl?

Hmat - Radiální men

Základní výhodou je rychlost, to že každá volba je "stejně daleko" (ideálně respektuje Fitt's Law), stejně tak jako jednoduchý a intuitivní "touch-swipe" přístup.

Gesta výběru jsou více fyzická, stávají se součástí svalové paměti, která je rychlejší než paměť vizuální (vynechá ve se rozpoznávání).

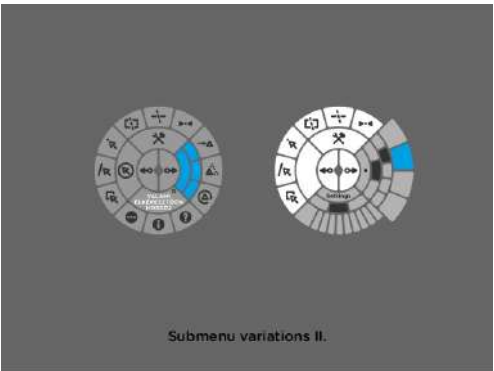
Kliknutí na objekt a vyvolání radiálního menu tak více simuluje "dotyk" a je přímější než nejdříve kliknutí na položku v menu (zaútoč, prohledej...) a pak na objekt.

Hmat - Radiální menu

Položky menu by *měly být konzistentní* i za cenu vypnutí některých voleb.

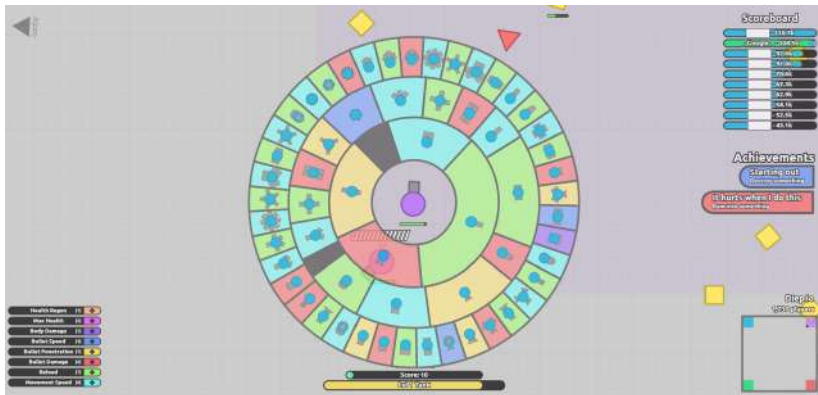
Rozumný počet je udáván kolem 6-8 položek. Možnou volnou je hierarchické shluknutí.

Hierarchie nemusí být jen rozbalovací, menu nabízí další stupeň volnosti - vzdálenost kliku od středu.

Hmat - Radiální menu (hierarchické)

Nic se však nemá přehánět.

Hmat - Radiální menu

Konzistence radiálního menu a klasického menu je ideální.

Hmat - Radiální menu

Menu by rozhodně nemělo překážet.

Ukázka

Identifikujte typy zvuků. Jde o dobrou, nebo špatnou ukázku?

Stalin vs. martians

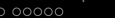

Motorbike

1:54 - 2:54

Motorbike

Konec

Dotazy?

David Bernhauer.

Simulace 3D zvuku pomocí techniky binaurálního audia a doporučovacích systémů.

Diplomová práce, Univerzita Karlova, Matematicko-fyzikální fakulta, Praha, 2017.

Robert Friedman, Li Min Chen, and Anna Wang.

Modality maps within primate somatosensory cortex.

Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America, 101:12724–9, 09 2004.

Radka Hoskova.

Fraktální audio vizualizér.

Bakalářská práce, České vysoké učení technické, Fakulta informačních technologií, Praha, 2020.

Gerald Langner, Hubert Dinse, and Ben Godde.

A map of periodicity orthogonal to frequency representation in the cat auditory cortex.

Frontiers in integrative neuroscience, 3:27, 11 2009.

K. Yatabe and Y. Oikawa.

Optically visualized sound field reconstruction based on sparse selection of point sound sources.

In 2015 IEEE International Conference on Acoustics, Speech and Signal Processing (ICASSP), pages 504–508, April 2015.

